

Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (treće vijeće)

21. listopada 2021.*

„Zahtjev za prethodnu odluku – Socijalna sigurnost radnika migranata – Uredba (EZ) br. 883/2004 – Članak 52. stavak 1. točka (b) – Radnik koji je bio zaposlen u dvjema državama članicama – Najkraće razdoblje propisano u nacionalnom pravu za stjecanje prava na starosnu mirovinu – Uzimanje u obzir navršenih razdoblja doprinosa na temelju zakonodavstva druge države članice – Zbrajanje – Izračun iznosa mirovine koji treba isplatiti”

U predmetu C-866/19,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio Sąd Najwyższy (Vrhovni sud, Poljska), odlukom od 19. rujna 2019., koju je Sud zaprimio 27. studenoga 2019., u postupku

SC

protiv

Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Warszawie,

SUD (treće vijeće),

u sastavu: A. Prechal, predsjednica drugog vijeća, u svojstvu predsjednice trećeg vijeća, J. Passer, F. Biltgen (izvjestitelj), L. S. Rossi i N. Wahl, suci,

nezavisni odvjetnik: E. Tanchev,

tajnik: A. Calot Escobar,

uzimajući u obzir pisani postupak,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

- za Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Warszawie, J. Piotrowski i S. Żółkiewski, *radcowie prawni*,
- za poljsku vladu, B. Majczyna, u svojstvu agenta,
- za češku vladu, M. Smolek, J. Pavliš i J. Vlácil, u svojstvu agenata,

* Jezik postupka: poljski

- za mađarsku vladu, M. Z. Fehér i M. M. Tátrai, u svojstvu agenata,
 - za Europsku komisiju, D. Martin i M. Brauhoff, u svojstvu agenata,
- saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 15. travnja 2021.,
donosi sljedeću

Presudu

- 1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članka 52. stavka 1. točke (b) Uredbe (EZ) br. 883/2004 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2004. o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti (SL 2004., L 166, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 5., svezak 3., str. 160. i ispravak SL 2020., L 415, str. 88.).
- 2 Zahtjev je upućen u okviru spora između osobe SC i Zaklade Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Warszawie (Ustanova za socijalno osiguranje, podružnica br. 1, Varšava, Poljska; u daljnjem tekstu: tijelo nadležno za mirovine) u vezi s utvrđivanjem iznosa razmjernog dijela mirovine koji to tijelo mora isplatiti navedenoj osobi.

Pravni okvir

Pravo Unije

- 3 Uredba Vijeća (EEZ) br. 1408/71 od 14. lipnja 1971. o primjeni sustava socijalne sigurnosti na zaposlene osobe, samozaposlene osobe i članove njihovih obitelji koji se kreću unutar Zajednice, u verziji koja je izmijenjena i ažurirana Uredbom Vijeća (EZ) br. 118/97 od 2. prosinca 1996. (SL 1997., L 28, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 5., svezak 7., str. 7.) (u daljnjem tekstu: Uredba br. 1408/71), stavljena je izvan snage 1. svibnja 2010., na dan početka primjene Uredbe br. 883/2004.

Uredba br. 1408/71

- 4 U članku 1. točki (r) Uredbe br. 1408/71 definiran je pojam „razdoblja osiguranja” kao „razdoblja [...] doprinosa ili razdoblja zaposlenja ili samozaposlenja koja su utvrđena ili uzeta u obzir kao razdoblja osiguranja prema zakonodavstvu na temelju kojeg su navršena ili se smatraju navršenima, te sva razdoblja koja se takvima smatraju u slučajevima kada ih navedeno zakonodavstvo smatra izjednačenima s razdobljima osiguranja”.
- 5 Članak 45. Uredbe br. 1408/71, naslovljen „Uzimanje u obzir razdoblja osiguranja ili [boravka] navršenih prema zakonodavstvu koje se primjenjivalo na zaposlenu osobu ili samozaposlenu osobu, za stjecanje, zadržavanje ili ponovnu uspostavu prava na davanja”, u stavku 1. određivao je sljedeće:

„Ako zakonodavstvo države članice uvjetuje stjecanje, zadržavanje ili ponovnu uspostavu prava na davanja prema sustavu koji nije poseban sustav u smislu stavka 2. ili 3., navršavanjem razdoblja osiguranja ili [boravka], nadležna ustanova te države članice uzima, prema potrebi, u obzir razdoblja osiguranja ili [boravka] navršena u skladu sa zakonodavstvom bilo koje druge države članice, bilo da

su navršena u općem ili posebnom sustavu ili pak u svojstvu zaposlene osobe ili samozaposlene osobe. U tu svrhu uzimaju se u obzir ta razdoblja kao da su navršena prema njezinu zakonodavstvu.”

6 Članak 46. te uredbe, naslovljen „Priznavanje davanja”, propisivao je u stavcima 1. i 2.:

„1. Ako su uvjeti koje zahtijeva zakonodavstvo države članice za stjecanje prava na davanja ispunjeni bez primjene članka 45. ili članka 40. stavka 3., primjenjuju se sljedeća pravila:

- (a) nadležna ustanova određuje svotu davanja koja će biti priznata:
- i. s jedne strane, samo prema odredbama zakonodavstva koje primjenjuje;
 - ii. s druge strane, u skladu sa stavkom 2.;

[...]

2. Ako su potrebni uvjeti zakonodavstva države članice za stjecanje prava na davanja ispunjeni tek nakon primjene članka 45. i/ili članka 40. stavka 3., primjenjuju se sljedeća pravila:

- (a) nadležna ustanova određuje teoretski iznos davanja na koji bi dotična osoba mogla ostvariti pravo uz uvjet da su sva razdoblja osiguranja i/ili [boravka] navršena u skladu sa zakonodavstvom države članice koje se primjenjivalo na zaposlenu osobu ili samozaposlenu osobu navršena u toj državi u skladu sa zakonodavstvom koje ona primjenjuje na datum priznavanja davanja. [...]

- (b) nadležna ustanova nakon toga utvrđuje stvarni iznos davanja na temelju teoretskog iznosa navedenog u prethodnom stavku u skladu s omjerom između trajanja razdoblja osiguranja ili [boravka] navršenih prije nastupa osiguranog slučaja prema zakonodavstvu koje primjenjuje i između ukupnog trajanja razdoblja osiguranja ili [boravka] navršenih prije nastupa osiguranog slučaja u skladu sa zakonodavstvom svih predmetnih država članica.”

Uredba br. 883/2004

7 U skladu s člankom 1. točkom (t) Uredbe br. 883/2004, pojam „razdoblje osiguranja” znači „razdoblje doprinosa, zaposlenja ili samozaposlenja, određeno ili priznato kao razdoblje osiguranja prema zakonodavstvu na temelju kojeg je navršeno ili se smatra navršenim, kao i sva razdoblja koja se takvim smatraju, ako ih spomenuto zakonodavstvo smatra istovjetnim razdobljima osiguranja”.

8 Članak 6. Uredbe br. 883/2004, naslovljen „Zbrajanje razdoblja”, zamijenio je članak 45. stavak 1. Uredbe br. 1408/71 i glasi:

„Ako ovom Uredbom nije drukčije predviđeno, nadležna ustanova države članice čije zakonodavstvo uvjetuje:

- stjecanje, zadržavanje, trajanje ili ponovnu uspostavu prava na davanja,

[...]

navršenim razdobljima osiguranja, zaposlenja, samozaposlenja ili [boravka], u mjeri u kojoj je to potrebno, uzima u obzir razdoblja osiguranja, zaposlenja, samozaposlenja ili [boravka] navršena prema zakonodavstvu bilo koje druge države članice kao da se radi o razdobljima navršenim prema zakonodavstvu koje primjenjuje.”

- 9 U poglavlju 5. glave III. Uredbe br. 883/2004, naslovljenom „Starosne i obiteljske mirovine”, nalazi se, među ostalim, članak 52., naslovljen „Priznavanje davanja”. U stavku 1. tog članka, koji u biti preuzima tekst odredbi članka 46. stavka 2. Uredbe br. 1408/71, određuje se:

„Nadležna ustanova određuje pripadajući iznos davanja:

- (a) na temelju zakonodavstva koje primjenjuje, samo ako su uvjeti za stjecanje prava na davanja ispunjeni isključivo prema nacionalnom pravu (samostalno davanje);
- (b) putem određivanja teoretskog iznosa i nakon tog stvarnog iznosa (razmjerni dio davanja), kako slijedi:
 - i. teoretski iznos davanja jednak je davanju koje bi određena osoba mogla zatražiti kad bi sva razdoblja osiguranja i/ili [boravka], navršena na temelju zakonodavstava drugih država članica, bila navršena na temelju zakonodavstva [koje primjenjuje] na dan priznavanja prava na davanje. Ako na temelju tog zakonodavstva iznos ne ovisi o trajanju navršenih razdoblja, taj se iznos smatra teoretskim iznosom;
 - ii. nadležna ustanova tada utvrđuje stvarni iznos razmjernog [dijela] davanja, primjenjujući na teoretski iznos omjer između trajanja razdoblja navršenih prije nastanka osiguranog slučaja prema zakonodavstvu koje primjenjuje i ukupnog trajanja razdoblja navršenih prije nastanka osiguranog slučaja na temelju zakonodavstva svih država članica na koje se to odnosi.”

Nacionalno pravo

- 10 U skladu s člankom 5. stavkom 1. točkom 2. ustave o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Zakon o starosnim i invalidskim mirovinama koje se isplaćuju iz Fonda za socijalno osiguranje) od 17. prosinca 1998., u verziji koja se primjenjuje na glavni postupak (Dz. U. iz 2018., poz. 1270), prilikom utvrđivanja prava na mirovinu i izračuna njezina iznosa, razdoblja bez doprinosa uzimaju se u obzir za potrebe izračuna iznosa mirovine samo do trećine razdoblja osiguranja za koje je potvrđeno da su doprinosi uplaćivani.

Glavni postupak i prethodno pitanje

- 11 Odlukom od 24. veljače 2014., tijelo nadležno za mirovine priznalo je tužitelju u glavnom postupku pravo na starosnu mirovinu od 5. studenoga 2013.
- 12 Za potrebe utvrđivanja prava na starosnu mirovinu, tijelo nadležno za mirovine uzelo je obzir različita razdoblja osiguranja tužitelja u glavnom postupku. To je tijelo najprije utvrdilo trajanje razdoblja doprinosa navršenih na temelju zakonodavstva Republike Poljske, nakon čega je uzelo u obzir razdoblja bez doprinosa navršena na temelju zakonodavstva te države članice u trajanju koje odgovara jednoj trećini tih razdoblja doprinosa. Naposljetku, budući da osigurana osoba nije, po osnovi razdoblja osiguranja navršenih na temelju zakonodavstva Republike Poljske, dosegla minimalno razdoblje osiguranja koje se zahtijeva za stjecanje prava na starosnu

mirovinu, razdoblja doprinosa navršena na temelju zakonodavstva druge države članice, u ovom slučaju Kraljevine Nizozemske, pridodana su razdobljima osiguranja navršenima na temelju zakonodavstva Kraljevine Poljske.

- 13 Nakon što je utvrđeno razdoblje osiguranja te u skladu s člankom 52. stavkom 1. točkom (b) Uredbe br. 883/2004, tijelo nadležno za mirovine izračunalo je na isti način teoretski iznos davanja, zbrajanjem nacionalnih razdoblja doprinosa i nacionalnih razdoblja bez doprinosa u granicama jedne trećine prvonavedenih razdoblja, nakon čega je dodalo razdoblja osiguranja navršena na temelju zakonodavstva druge države članice. Stvarni iznos davanja izračunan je razmjerno trajanju razdoblja osiguranja navršenih na temelju zakonodavstva Republike Poljske – bilo da je riječ o razdobljima doprinosa ili razdobljima bez doprinosa, pri čemu su potonji uzeti u obzir u visini trećine nacionalnih razdoblja doprinosa – u odnosu na ukupno trajanje razdoblja osiguranja navršenih na temelju zakonodavstva Republike Poljske i zakonodavstva drugih država članica.
- 14 Tužitelj u glavnom postupku podnio je tužbu protiv odluke tijela nadležnog za mirovine od 24. veljače 2014. zahtijevajući, među ostalim, to da se pri izračunu iznosa starosne mirovine u većoj mjeri u obzir uzmu razdoblja bez doprinosa navršena na temelju zakonodavstva Republike Poljske te navodeći da je tijelo nadležno za mirovine pogriješilo ne uzevši u obzir zaključak Suda iz presude od 3. ožujka 2011., Tomaszewska (C-440/09; u daljnjem tekstu: presuda Tomaszewska, EU:C:2011:114), prema kojem pri utvrđivanju razdoblja potrebnih za ostvarivanje prava na starosnu mirovinu valja uzeti u obzir, za potrebe određivanja granice koju ne smiju prelaziti razdoblja bez doprinosa, sva razdoblja osiguranja navršena tijekom radnog vijeka radnika migranta, uključujući i ona navršena u drugim državama članicama.
- 15 Smatrajući pravilnom metodu izračuna koju je primijenilo tijelo nadležno za mirovine, Sąd Okręgowy w Warszawie (Okružni sud u Varšavi, Poljska) odbio je tužbu presudom od 19. studenoga 2015.
- 16 Nakon što mu je tužitelj u glavnom postupku podnio žalbu, Sąd Apelacyjny w Warszawie (Žalbeni sud u Varšavi, Poljska) izmijenio je, presudom od 9. kolovoza 2017., tu presudu, kao i odluku tijela nadležnog za mirovine od 24. veljače 2014. Taj sud pojasnio je da tumačenje iz presude Tomaszewska koje se odnosi na primjenu članka 45. Uredbe br. 1408/71 vrijedi ne samo pri utvrđivanju razdoblja potrebnog za ostvarivanje prava na starosnu mirovinu, nego i za potrebe izračuna pripadajućeg iznosa davanja.
- 17 Tijelo nadležno za mirovine podnijelo je protiv te presude žalbu u kasacijskom postupku Sądu Najwyższem (Vrhovni sud, Poljska). U prilog svojoj žalbi navedeno je tijelo istaknulo, kao prvo, da se presuda Tomaszewska odnosila na tumačenje članka 45. stavka 1. Uredbe br. 1408/71, koji odgovara članku 6. Uredbe br. 883/2004, a ne na tumačenje članka 46. stavka 2. Uredbe br. 1408/71, koji odgovara članku 52. stavku 1. Uredbe br. 883/2004 i o kojem je riječ u glavnom postupku. Kao drugo, ta se presuda, prema mišljenju spomenutog tijela, treba primjenjivati samo na činjenična stanja koja su slična stanju u predmetu u kojem je ona donesena. Kao treće, primjena u ovom predmetu tumačenja članka 45. Uredbe br. 1408/71 koje je prihvaćeno u presudi Tomaszewska dovela bi do toga da bi se razdoblja bez doprinosa navršena na temelju zakonodavstva Republike Poljske uzela u obzir u većoj mjeri nego što je to predviđeno u poljskom pravu, što bi imalo za posljedicu povećanje udjela poljskog sustava socijalnog osiguranja u pripadajućem davanju osigurane osobe. Kao četvrto, iz točke 2. Odluke br. H6 Administrativne komisije za koordinaciju sustava socijalne sigurnosti od 16. prosinca 2010. o primjeni određenih načela u odnosu na zbrajanje razdoblja u skladu s člankom 6. Uredbe br. 883/2004 (SL 2011.,

C 45, str. 5.) proizlazi da država primateljica zbraja razdoblja osiguranja koja priopće druge države članice bez dovođenja u pitanje njihove kakvoće, tako da se poljsko tijelo socijalnog osiguranja ne može obvezati na to da nacionalna razdoblja osiguranja uzme u obzir u većoj mjeri od one koja je predviđena u nacionalnom pravu.

- 18 Sud koji je uputio zahtjev smatra da se članak 52. stavak 1. točka (b) Uredbe br. 883/2004 može tumačiti na tri različita načina.
- 19 Prvo moguće tumačenje bilo bi ono koje je prihvatio Sąd Apelacyjny w Warszawie (Žalbeni sud u Varšavi) i koje se temelji na tumačenju članka 45. stavka 1. Uredbe br. 1408/71 proizišlom iz presude Tomaszewska, u skladu s kojim nadležna ustanova dotične države članice mora uzeti u obzir, za potrebe određivanja granice koju ne smiju prelaziti razdoblja bez doprinosa u odnosu na razdoblja doprinosa, sva navršena razdoblja osiguranja, uključujući i ona navršena u drugim državama članicama. Ta pravna fikcija primjenjivala bi se ne samo na stjecanje prava na davanje, nego i na izračun njegova iznosa, i teoretskog i stvarnog.
- 20 Drugo tumačenje svodilo bi se na to da presuda Tomaszewska samo djelomično utječe na tumačenje članka 52. Uredbe br. 883/2004, na način da se samo u stavku 1. točki (b) podtočki i. tog članka izričito predviđa da teoretski iznos valja izračunati primjenom pravne fikcije prema kojoj je osigurana osoba navršila sva razdoblja osiguranja, uključujući i ona u drugim državama članicama, u državi članici u kojoj se priznaje pravo na davanje. S druge strane, stvarni iznos iz stavka 1. točke (b) podtočke ii. navedenog članka izračunavao bi se bez sustavne primjene te fikcije.
- 21 Treće tumačenje podrazumijevalo bi to da se presuda Tomaszewska primjenjuje isključivo na stjecanje prava na starosnu mirovinu, ali ne i na izračun njezina iznosa.
- 22 U tim je okolnostima Sąd Najwyższy (Vrhovni sud) odlučio prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeće prethodno pitanje:

„Trebaju li članak 52. stavak 1. točku (b) Uredbe br. [883/2004] tumačiti na način da nadležna ustanova:

- (a) uzima u obzir, u skladu s nacionalnim pravom, razdoblja bez doprinosa čije trajanje ne prelazi jednu trećinu zbroja razdoblja doprinosa navršenih na temelju nacionalnog prava i zakonodavstava drugih država članica i za određivanje teoretskog iznosa (podtočka i.) i za određivanje stvarnog iznosa davanja (podtočka ii.); ili
- (b) uzima u obzir, u skladu s nacionalnim pravom, razdoblja bez doprinosa čije trajanje ne prelazi jednu trećinu zbroja razdoblja doprinosa navršenih na temelju nacionalnog prava i zakonodavstava drugih država članica samo za određivanje teoretskog iznosa (podtočka i.), ali ne i za određivanje stvarnog iznosa davanja (podtočka ii.); ili
- (c) ne uzima u obzir razdoblja osiguranja navršena u drugoj državi članici pri izračunu granice razdoblja bez doprinosa koja je predviđena nacionalnim pravom za određivanje teoretskog iznosa (podtočka i.) i stvarnog iznosa davanja (podtočka ii.)?”

O prethodnom pitanju

- 23 Svojim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 52. stavak 1. točku (b) Uredbe br. 883/2004 tumačiti na način da nadležno tijelo dotične države članice mora uzeti u obzir – za potrebe utvrđivanja granice koju ne smiju prelaziti razdoblja bez doprinosa u odnosu na razdoblja doprinosa u skladu sa zakonodavstvom te države članice – različita razdoblja osiguranja, uključujući i ona navršena na temelju zakonodavstva drugih država članica, pri izračunu teoretskog iznosa davanja iz podtočke i. te odredbe i stvarnog iznosa davanja iz njezine podtočke ii.
- 24 Uvodno valja napomenuti da je – unatoč tomu što je Uredba br. 1408/71 zamijenjena, s učinkom od 1. svibnja 2010., Uredbom br. 883/2004 – tekst odredbi članka 45. i 46. prvonavedene uredbe u bitnom preuzet u člancima 6. i 52. drugonavedene. Prema tome, sudska praksa Suda koja se odnosi na spomenute odredbe Uredbe br. 1408/71 i dalje je – kao što je to istaknuo nezavisni odvjetnik u točki 28. svojeg mišljenja – mjerodavna za tumačenje odredbi Uredbe br. 883/2004 o kojima je riječ u ovom predmetu.
- 25 Valja podsjetiti na to da se odredbama Uredbe br. 1408/71 odnosno Uredbe 883/2004 ne uspostavlja zajednički sustav socijalne sigurnosti, nego se njima nastoji osigurati koordinacija između postojećih različitih nacionalnih sustava. Tako prema ustaljenoj sudskoj praksi države članice zadržavaju nadležnost za uređenje svojih sustava socijalne sigurnosti (vidjeti u tom smislu presude od 21. veljače 2013., *Salgado González*, C-282/11, EU:C:2013:86, t. 35., i od 7. prosinca 2017., *Zaniewicz-Dybeck*, C-189/16, EU:C:2017:946, t. 38.).
- 26 Budući da se u Uredbi br. 1408/71 odnosno u Uredbi br. 883/2004 ne utvrđuju uvjeti navršavanja razdoblja zaposlenja ili osiguranja, potonji se – kao što to proizlazi iz članka 1. točke (r) Uredbe br. 1408/71 odnosno članka 1. točke (t) Uredbe br. 883/2004 – utvrđuju isključivo prema zakonodavstvu države članice na temelju kojeg su razdoblja o kojima je riječ navršena (vidjeti u tom smislu presudu od 20. siječnja 2005., *Salgado Alonso*, C-306/03, EU:C:2005:44, t. 30.).
- 27 Međutim, iako je na zakonodavstvu svake države članice da utvrdi, među ostalim, uvjete ostvarivanja prava na ta davanja, države članice moraju poštovati pravo Unije i osobito odredbe UFEU-a koje se odnose na slobodu svakoga građanina Unije da se kreće i boravi na području država članica (vidjeti u tom smislu osobito presude od 21. veljače 2013., *Salgado González*, C-282/11, EU:C:2013:86, t. 36. i 37., i od 23. siječnja 2020., *Bundesagentur für Arbeit*, C-29/19, EU:C:2020:36, t. 41. i navedenu sudsku praksu).
- 28 Kako bi se osiguralo poštovanje tog prava, u članku 45. Uredbe br. 1408/71, kako je u biti preuzet u članku 6. Uredbe br. 883/2004, propisano je da kada zakonodavstvo države članice uvjetuje stjecanje, zadržavanje ili ponovnu uspostavu prava na davanje navršavanjem razdoblja osiguranja, nadležna ustanova te države članice mora uzeti u obzir razdoblja osiguranja navršena prema zakonodavstvu bilo koje druge države članice kao da su navršena prema zakonodavstvu koje ona primjenjuje. Drugim riječima, razdoblja osiguranja navršena u različitim državama članicama moraju se zbrajati (presuda od 7. prosinca 2017., *Zaniewicz-Dybeck*, C-189/16, EU:C:2017:946, t. 41.).
- 29 Na taj se način člankom 45. Uredbe br. 1408/71 i člankom 6. Uredbe br. 883/2004 provodi načelo zbrajanja razdoblja osiguranja, boravka i zaposlenja, kako je navedeno u članku 48. UFEU-a. Riječ je o jednom od temeljnih načela koordinacije sustava socijalne sigurnosti država članica na razini Unije, a svrha mu je osigurati to da ostvarivanje prava na slobodu kretanja ne oduzme radniku

pogodnosti iz sustava socijalne sigurnosti na koje bi imao pravo da je svoj cjelokupni radni vijek proveo u samo jednoj državi članici. Takva bi posljedica mogla obeshrabriti radnike Unije od korištenja svojeg prava na slobodu kretanja te bi stoga činila prepreku toj slobodi (vidjeti u tom smislu presudu *Tomaszewska*, t. 30. i navedenu sudsku praksu).

- 30 Slijedom navedenog, kad se nacionalnim zakonodavstvom propiše, za potrebe utvrđivanja najkraćeg razdoblja osiguranja potrebnog za stjecanje prava na starosnu mirovinu, granica koju ne smiju prelaziti razdoblja bez doprinosa u odnosu na razdoblja doprinosa, nadležna ustanova dotične države članice mora uzeti u obzir, prilikom određivanja razdoblja doprinosa, sva razdoblja osiguranja navršena tijekom radnog vijeka radnika migranta, uključujući i ona navršena na temelju zakonodavstva drugih država članica (vidjeti u tom smislu presudu *Tomaszewska*, t. 37. i 39.).
- 31 S tim u vezi valja pojasniti da se navedeno načelo zbrajanja primjenjuje u svim situacijama u kojima stjecanje prava na starosnu mirovinu zahtijeva uzimanje u obzir razdoblja navršenih na temelju zakonodavstava drugih država članica i da se njegova primjena ne može, prema tome, ograničiti samo na slučaj koji je doveo do presude *Tomaszewska*, u kojem prag nije dosegnut na temelju prvog izračuna prilikom kojeg su razdobljima doprinosa i razdobljima bez doprinosa utvrđenima na temelju nacionalnih odredbi jednostavno dodana razdoblja doprinosa navršena na temelju zakonodavstva druge države članice, bez njihova uključivanja u izračun navedene granice.
- 32 Međutim, glavni postupak ne odnosi se na stjecanje prava na mirovinu, uređeno pravilima iz članka 45. stavka 1. Uredbe br. 1408/71, koji je zamijenjen člankom 6. Uredbe br. 883/2004, nego na izračun iznosa starosne mirovine.
- 33 U tom pogledu valja podsjetiti na to da se u članku 48. prvom stavku točki (a) UFEU-a propisuje da Europski parlament i Vijeće Europske unije, kako bi pridonijeli slobodi kretanja radnika, usvajaju mjere nužne za zbrajanje svih razdoblja osiguranja navršenih na temelju različitih nacionalnih zakonodavstava ne samo radi stjecanja i zadržavanja prava na naknade, nego i radi njihova izračuna.
- 34 Iz teksta članka 52. stavka 1. točke (b) Uredbe br. 883/2004, u kojem se u biti ponavljaju pravila o izračunu utvrđena, među ostalim, u članku 46. Uredbe br. 1408/71 (vidjeti u tom smislu presudu *Tomaszewska*, t. 22. i navedenu sudsku praksu), proizlazi to da se iznos starosne mirovine izračunava u dvjema fazama: najprije se izračunava teoretski, a potom stvarni iznos.
- 35 Kad je riječ o prvoj fazi, navedenoj u članku 52. stavku 1. točki (b) podtočki i. te uredbe, nadležna ustanova dužna je izračunati teoretski iznos davanja koje bi osigurana osoba mogla zatražiti kad bi sva razdoblja osiguranja i/ili boravka, navršena na temelju zakonodavstava drugih država članica, bila navršena na temelju zakonodavstva koje primjenjuje (vidjeti, kad je riječ o članku 46. stavku 2. točki (a) Uredbe br. 1408/71, presude od 26. lipnja 1980., *Menzies*, 793/79, EU:C:1980:172, t. 9., i od 7. prosinca 2017., *Zaniewicz-Dybeck*, C-189/16, EU:C:2017:946, t. 42.).
- 36 U skladu s tom odredbom, teoretski iznos davanja valja, prema tome, izračunati kao da je osigurana osoba radila isključivo u predmetnoj državi članici (vidjeti u tom smislu presude od 26. lipnja 1980., *Menzies*, 793/79, EU:C:1980:172, t. 10.; od 21. srpnja 2005., *Koschitzki*, C-30/04, EU:C:2005:492, t. 27., i od 21. veljače 2013., *Salgado González*, C-282/11, EU:C:2013:86, t. 41.).

- 37 Kao što je to istaknuo nezavisni odvjetnik u točki 53. svojeg mišljenja, navedeno u predmetnom slučaju znači da prilikom određivanja granice od jedne trećine koju, u skladu sa zakonodavstvom Republike Poljske, ne smiju prelaziti razdoblja bez doprinosa u odnosu na razdoblja doprinosa za potrebe izračuna teoretskog iznosa davanja, u obzir valja uzeti razdoblja doprinosa navršena na temelju zakonodavstva Republike Poljske i ona navršena na temelju zakonodavstva Kraljevine Nizozemske. Drugim riječima, za potrebe izračuna teoretskog iznosa davanja zbrajaju se razdoblja osiguranja navršena na temelju zakonodavstava različitih država članica.
- 38 Navedeno tumačenje članka 52. stavka 1. točke (b) podtočke i. Uredbe br. 883/2004 u skladu je s ciljem te odredbe, s obzirom na to da se izračunom koji se provodi na temelju potonje, baš kao i izračunom na temelju članka 46. stavka 2. točke (a) Uredbe br. 1408/71, radniku nastoji zajamčiti najviši mogući teoretski iznos na koji bi mogao ostvariti pravo da je sva razdoblja osiguranja navršio na temelju zakonodavstva predmetne države članice (presude od 26. lipnja 1980., *Menzies*, 793/79, EU:C:1980:172, t. 11., i od 21. srpnja 2005., *Koschitzki*, C-30/04, EU:C:2005:492, t. 28.).
- 39 Osim toga, kao što je nezavisni odvjetnik istaknuo u točki 56. svojeg mišljenja, maksimiziranje broja elemenata relevantnih za izračun teoretskog iznosa u skladu je s ustaljenom sudskom praksom, u skladu s kojom članak 46. stavak 2. Uredbe br. 1408/71, koji je zamijenjen člankom 52. stavkom 1. Uredbe br. 883/2004, treba tumačiti s obzirom na cilj iz članka 48. UFEU-a, a to je pridonijeti slobodi kretanja radnika, osobito zbrajanjem razdoblja osiguranja, boravka odnosno zaposlenja, što podrazumijeva to da radnici migranti ne gube prava na davanja iz socijalne sigurnosti niti im se ta prava smanjuju zato što su se koristili slobodom kretanja (vidjeti u tom smislu presude od 9. kolovoza 1994., *Reichling*, C-406/93, EU:C:1994:320, t. 21. i 24.; od 17. prosinca 1998., *Lustig*, C-244/97, EU:C:1998:619, t. 30. i 31., i od 21. veljače 2013., *Salgado González*, C-282/11, EU:C:2013:86, t. 43.).
- 40 S druge strane, u okviru druge faze, navedene u članku 52. stavku 1. točki (b) podtočki ii. Uredbe br. 883/2004, nadležna ustanova utvrđuje stvarni iznos davanja na temelju teoretskog iznosa, razmjerno trajanju razdoblja osiguranja i/ili boravka navršenog na temelju zakonodavstva koje primjenjuje stavljenog u odnos s ukupnim trajanjem razdoblja osiguranja i/ili boravka navršenih na temelju zakonodavstava svih dotičnih država članica (vidjeti, kad je riječ o članku 46. stavku 2. točki (b) Uredbe br. 1408/71, presude od 26. lipnja 1980., *Menzies*, 793/79, EU:C:1980:172, t. 9., i od 7. prosinca 2017., *Zaniewicz-Dybeck*, C-189/16, EU:C:2017:946, t. 42.).
- 41 Na taj se način člankom 52. stavkom 1. točkom (b) podtočkom ii. Uredbe br. 883/2004, nastoji isključivo podijeliti teret davanja između ustanova dotičnih država članica razmjerno trajanju razdoblja osiguranja navršenih na temelju zakonodavstva svake od njih. Ta primjena, u fazi izračuna stvarnog iznosa, načela razmjernog dijela a ne načela zbrajanja opravdana je s obzirom na nepostojanje zajedničkog sustava socijalne sigurnosti, što podrazumijeva potrebu očuvanja financijskog integriteta sustava socijalnog osiguranja država članica, uz istodobno izbjegavanje penaliziranja radnika koji se koriste svojim pravom na slobodu kretanja. Kad bi se prilikom izračuna razmjernog dijela uzimalo u obzir razdoblje koje ne odgovara niti jednom razdoblju osiguranja odnosno stvarnog boravka u predmetnoj državi članici mogla bi se, jednostrano i umjetno, narušiti ravnoteža u podjeli tereta davanja između država članica, što bi bilo nespojivo s mehanizmom ustanovljenim u tom članku (vidjeti u tom smislu, kad je riječ o članku 46. stavku 2. točki (b) Uredbe br. 1408/71, presudu od 26. lipnja 1980., *Menzies*, 793/79, EU:C:1980:172, t. 11.).

- 42 Kao što je nezavisni odvjetnik u biti također istaknuo u točkama 55. do 58. svojeg mišljenja, u skladu s načelom razmjernog dijela, svaka nadležna ustanova isplaćuje samo dio davanja koji se odnosi na relevantna razdoblja navršena na temelju zakonodavstva koje primjenjuje. Na taj način, stvarni iznos davanja koji valja isplatiti predstavlja razmjerni dio teoretskog iznosa koji odgovara svim razdobljima osiguranja odnosno boravka stvarno navršenima na temelju zakonodavstva predmetne države članice.
- 43 Slijedom navedenog, stvarni iznos davanja valja izračunati uzimanjem u obzir svih razdoblja stvarne uplate doprinosa odnosno u zakonodavstvu s tim izjednačenih razdoblja koje primjenjuje nadležna ustanova (vidjeti u tom smislu presudu od 3. listopada 2002., Barreira Pérez, C-347/00, EU:C:2002:560, t. 39.), uz isključenje razdoblja osiguranja navršenih izvan predmetne države članice.
- 44 U predmetnom slučaju stvarni iznos davanja mora se stoga izračunati u skladu s poljskim zakonodavstvom, vodeći računa o razdobljima doprinosa navršenima na temelju potonjeg kao i o razdobljima bez doprinosa navršenima na temelju istog, a u granicama jedne trećine razdoblja doprinosa, koja je propisana u tom zakonodavstvu, uz isključenje razdoblja osiguranja navršenih u drugoj državi članici.
- 45 S obzirom na sva prethodna razmatranja, na postavljeno pitanje valja odgovoriti tako da članak 52. stavak 1. točku (b) Uredbe br. 883/2004 treba tumačiti na način da nadležno tijelo dotične države članice – za potrebe utvrđivanja granice koju ne smiju prelaziti razdoblja bez doprinosa u odnosu na razdoblja doprinosa u skladu sa zakonodavstvom te države članice – mora uzeti u obzir, pri izračunu teoretskog iznosa davanja iz podtočke i. te odredbe, sva razdoblja osiguranja, uključujući i ona navršena na temelju zakonodavstva drugih država članica, dok se pri izračunu stvarnog iznosa davanja iz podtočke ii. navedene odredbe u obzir uzimaju isključivo razdoblja osiguranja navršena na temelju zakonodavstva dotične države članice.

Troškovi

- 46 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenog, Sud (treće vijeće) odlučuje:

Članak 52. stavak 1. točku (b) Uredbe (EZ) br. 883/2004 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2004. o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti treba tumačiti na način da nadležno tijelo dotične države članice – za potrebe utvrđivanja granice koju ne smiju prelaziti razdoblja bez doprinosa u odnosu na razdoblja doprinosa u skladu sa zakonodavstvom te države članice – mora uzeti u obzir, pri izračunu teoretskog iznosa davanja iz podtočke i. te odredbe, sva razdoblja osiguranja, uključujući i ona navršena na temelju zakonodavstva drugih država članica, dok se pri izračunu stvarnog iznosa davanja iz podtočke ii. navedene odredbe u obzir uzimaju isključivo razdoblja osiguranja navršena na temelju zakonodavstva dotične države članice.

Potpisi